

32000L0035

8.8.2000

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

L 200/35

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2000/35/EÜ,
29. juuni 2000,
hilinenud maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 95,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, ⁽²⁾

toimides asutamislepingu ⁽³⁾ artiklis 251 sätestatud menetluse kohaselt vastavalt lepituskomisjonis 4. mail 2000 heakskiidetud ühistekstile

ning arvestades järgmist:

(1) Väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtteid ja käsitöökategorit toetavat kompleksprogrammi käsitlevas resolutsioonis ⁽⁴⁾ soovitas Euroopa Parlament nõukogul esitada ettepanekud hilise maksimisega seotud probleemi lahendamiseks.

(2) 12. mail 1995 võttis komisjon vastu soovitusel äritehingute maksetähtaegade kohta. ⁽⁵⁾

(3) Komisjoni soovitusel äritehingute maksetähtaegade kohta käsitlevas resolutsioonis ⁽⁶⁾ tegi Euroopa Parlament komisjonile ettepaneku muuta kõnealune soovitus nõukogu direktiivi ettepanekuks ja esitada see võimalikult kiiresti.

(4) 29. mail 1997 võttis majandus- ja sotsiaalkomitee vastu arvamuse komisjoni rohelise raamatu "Riigihange Euroopa Liidus: vaade tulevikku" kohta. ⁽⁷⁾

(5) 4. juunil 1997 avaldas komisjon ühisturgu käsitleva tegevuskava, milles rõhutati, et hilinenud maksimine on üha suuremaks takistuseks ühisturu edukale toimimisele.

(6) 17. juulil 1997 avaldas komisjon aruande hilinenud maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul ⁽⁸⁾ ja tegi kokkuvõtte komisjoni 12. mai 1995. aasta soovitusel mõju hindamise tulemustest.

⁽¹⁾ EÜT C 168, 3.6.1998, lk 13 ning EÜT C 374, 3.12.1998, lk 4.

⁽²⁾ EÜT C 407, 28.12.1998, lk 50.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 17. septembri 1998. aasta arvamus (EÜT C 313, 12.10.1998, lk 142), nõukogu 29. juuli 1999. aasta ühine seisukoht (EÜT C 284, 6.10.1999, lk 1) ja Euroopa Parlamendi 16. detsembri 1999. aasta otsus (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata). Euroopa Parlamendi 15. juuni 2000. aasta otsus ja nõukogu 18. mai 2000. aasta otsus.

⁽⁴⁾ EÜT C 323, 21.11.1994, lk 19.

⁽⁵⁾ EÜT L 127, 10.6.1995, lk 19.

⁽⁶⁾ EÜT C 211, 22.7.1996, lk 43.

⁽⁷⁾ EÜT C 287, 22.9.1997, lk 92.

⁽⁸⁾ EÜT C 216, 17.7.1997, lk 10.

(7) Liialt pikad maksetähtajad ja hilinenud maksimine tekitavad ettevõtetele, eriti väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele tõsise haldus- ja finantskoorma. Lisaks sellele on nimetatud probleemid maksejõuetuse tekkimise peamine põhjus, mis seab ohtu ettevõtete elujõulisuse ja põhjustab töökohtade arvu vähenemist.

(8) Mõnes liikmesriigis erinevad lepingujärgsed maksetähtajad märkimisväärselt ühenduse keskmisest.

(9) Erinevused liikmesriikide makse-eeskirjade ja -tavade vahel takistavad siseturu nõuetekohast toimimist.

(10) Selle mõjul väheneb märkimisväärselt liikmesriikide vaheliste äritehingute arv. See on vastuolus asutamislepingu artikliga 14, sest ettevõtjatel peaks olema võimalik kaubelda tervel siseturul tingimustel, mis tagavad, et piiriüleste tehingutega ei kaasne suuremad ohud kui siseriikliku müügiga. Kui siseriiklike ja piiriüleste tehingute suhtes kohaldataks märkimisväärselt erinevaid eeskirju, põhjustaks see konkurentsikahjustusi.

(11) Viimase aja statistika näitab, et ka parematel juhtudel ei ole hilinenud maksimise olukord mitmes liikmesriigis pärast 12. mai 1995. aasta soovitusel vastuvõtmist paranenud.

(12) Üksi tegutsedes ei suuda liikmesriigid vajalikul määral saavutada siseturul hilinenud maksimisega võitlemise eesmärgi ning seetõttu on seda parem teha ühenduse tasandil. Käesolev direktiiv ei lähe nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikult kaugemale. Käesolev direktiiv on seepärast tervikuna kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 ettenähtud subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtete kohaste nõuetega.

(13) Käesoleva direktiivi kohaldamine peaks piirduma maksetega, mis tehakse äritehingute eest tasumise eesmärgil, ning see ei reguleeri tehinguid tarbijatega ega intresse muudelt maksetelt, näiteks tšekke ja veksleid käsitlevate õigusaktide kohaselt sooritatud maksetelt, kahjude hüvitamise maksetelt, kaasa arvatud kindlustusseltside maksetelt.

(14) Asjaolu, et käesolev direktiiv hõlmab vabu elukutseid, ei tähenda, et liikmesriigid peaksid neid käesoleva direktiiviga hõlmamata eesmärkidel käsitlema ettevõtjate või kauplejate tena.

- (15) Käesolevas direktiivis määratletakse ainult "täitmisele pööratava omandiõiguse" mõiste, kuid ei reguleerita sellise omandiõiguse sundjõustamise erinevaid menetlusi ega tingimusi, mille korral sellise omandiõiguse sundjõustamise võib lõpetada või peatada.
- (16) Hilinenud maksmise puhul on tegemist lepingu rikkumisega, mille muudavad enamuses liikmesriikides võlgnike jaoks rahaliselt ahvatlevaks hilinenud maksmise madalad intressimäärad ja/või aeglane hüvitusprotsess. Muutmaks sellist suundumust ja tagamaks, et hilinenud maksmise tagajärjed aitavad hilinenud maksmist vältida, on vaja otsustavat tegutsemist, sealhulgas võlausaldajale tekitatud kulude hüvitamist.
- (17) Kaaluda tuleb sissenõudmiskulude mõistlikku hüvitamist, ilma et see piiraks siseriiklike sätteid, mille kohaselt riigi kohtunik võib määrata võlausaldajale täiendavat kahjutasu, mille on põhjendanud võlgniku hilinenud maksmine, võttes seejuures arvesse, et selliselt tekkinud kulud võivad juba olla hüvitatud hilinenud maksmise intressiga.
- (18) Käesolev direktiiv arvestab pikkade lepingujärgsete makseperioodide küsimust ja eriti teatavat liiki lepingute olemasolu, mille puhul on õigustatud pikem makseperiood koos lepinguvabaduse piiramise või kõrgemate intressimääradega.
- (19) Käesolev direktiiv peaks keelama lepinguvabaduse kuritarvitamise võlausaldaja kahjuks. Kui lepingu peamine eesmärk on tagada võlgnikule täiendav maksevalmidus võlausaldaja arvelt või kui peatöövõtja kehtestab oma tarnijatele ja alltöövõtjatele maksetingimused, mis ei ole põhjendatud tema enda suhtes kehtivate maksetingimuste taustal, võib selliseid toiminguid käsitada kõnealuse kuritarvitamisena. Käesolev direktiiv ei mõjuta siseriiklike sätteid, mis käsitlevad lepingute sõlmimise mooduseid või reguleerivad võlgniku suhtes ebaõiglaste lepingutingimuste kehtivust.
- (20) Hilinenud maksmise tagajärjed saavad olla tõkestavad ainult siis, kui nendega kaasneb hüvitusprotsess, mis on kiire ja võlausaldaja jaoks tulemuslik. Kooskõlas asutamislepingu artiklis 12 sätestatud mittediskrimineerimise põhimõttega peaksid sellist hüvitusprotsessi saama kasutada kõik ühenduses tegutsevad võlausaldajad.
- (21) Tuleks tagada, et võlausaldajatel on võimalik kasutada omandiõiguse säilitamist mittediskrimineerivalt kogu ühenduses, kui omandiõiguse säilitamise klausel on rahvusvahelise eraõiguse määratud siseriiklike sätete kohaselt kehtiv.
- (22) Käesoleva direktiiviga tuleks reguleerida kõiki äritehinguid, olenemata sellest, kas need toimuvad eraõiguslike või riigi osalusega ettevõtjate vahel või ettevõtjate ja riigiasutuste vahel, arvestades sealjuures, et viimatinimetatud asutused sooritavad märkimisväärse hulga ettevõtetele suunatud

makseid. Seepärast tuleks käesoleva direktiiviga reguleerida ka kõik peatöövõtjate ning nende tarnijate ja alltöövõtjate vahelised äritehingud.

- (23) Käesoleva direktiivi artiklis 5 on sätestatud, et vaidlustamata nõuete sissenõudmismenetlus tuleks lõpetada lühikese aja jooksul kooskõlas siseriiklike õigusnormidega, kuid see ei kohusta liikmesriike võtma vastu konkreetset menetlust ega muutma kehtivaid menetlusi konkreetset moel,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Reguleerimisala

Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõigi maksete suhtes, mis on tehtud äritehingute eest tasumiseks.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. *äritehingud* — ettevõtjatevahelised või ettevõtjate ja riigiasutuste vahelised tehingud, mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest,

riigiasutus — igasugune ostja või üksus vastavalt määratlustele riigihanget käsitlevates direktiivides (92/50/EMÜ, ⁽¹⁾ 93/36/EMÜ, ⁽²⁾ 93/37/EMÜ ⁽³⁾ ja 93/38/EMÜ ⁽⁴⁾),

ettevõtja — organisatsioon, mis tegeleb iseseisva majandus- või kutsetegevusega ka siis, kui sellega tegeleb üks isik;

2. *hilinenud maksmine* — lepingujärgse või seadusejärgse maksetähtaja ületamine;
3. *omandiõiguse säilitamine* — lepinguline kokkulepe, mille kohaselt müüjal säilib omandiõigus asjaomase kauba suhtes, kuni selle hind on täies ulatuses tasutud;
4. *Euroopa Keskpanga põhiliste refinantseerimistoimingute puhul kohaldatav intressimäär* — intressimäär, mida selliste toimingute suhtes kohaldatakse fikseeritud määraga pakkumiste puhul. Kui refinantseerimistoiming teostati muutuva intressimääraga pakkumismenetluse kohaselt, viitab see intressimäär sellest pakkumisest tulenevale intressi piirmäärale. See kehtib nii ühtse kui ka muutuva määraga enampakkumiste puhul;

⁽¹⁾ EÜT L 209, 24.7.1992, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 199, 9.8.1993, lk 1.

⁽³⁾ EÜT L 199, 9.8.1993, lk 54.

⁽⁴⁾ EÜT L 199, 9.8.1993, lk 84.

5. täitmisele pööratav omandiõigus — kohtu või muu pädeva asutuse väljastatud otsus, kohtuotsus või korraldus maksmiseks kas viivitamatu tasumise või osamaksetena tasumise kohta, mis võimaldab võlausaldajal oma nõude võlgniku käest sisse nõuda sundtäitmise; hõlmab otsust, kohtuotsust või korraldus maksmiseks, mis on ajutiselt jõustatav ja jääb selliseks ka siis, kui võlgnik selle edasi kaebab.

Artikkel 3

Hilinenud maksmise intress

1. Liikmesriigid tagavad, et:

- a) punkti d kohast intressi tuleb maksta alates päevast, mis järgneb lepingus fikseeritud maksekuupäevale või maksetähtaja lõpule;
- b) kui maksekuupäev või tähtaeg ei ole lepingus kindlaks määratud, tuleb intressi hakata maksta automaatselt ilma, et selleks oleks vaja meeldetuletust:
 - i) 30 päeva pärast kuupäeva, mil võlgnik sai kätte arve või samaväärse maksetaotluse või
 - ii) kui arve või samaväärse maksetaotluse kättesaamise kuupäev ei ole kindel, siis 30 päeva pärast kauba või teenuste kättesaamist või
 - iii) kui võlgnik saab arve või samaväärse maksetaotluse kätte enne kaupu või teenuseid, siis 20 päeva pärast kaupade või teenuste kättesaamist või
 - iv) kui seaduse või lepinguga on ette nähtud heakskiitmise või kontrollimise kord, millega kinnitatakse kauba või teenuse vastavust lepingule ja kui võlgnik saab arve või samaväärse maksetaotluse kätte enne sellise heakskiitmise või kontrollimise kuupäeva või sel kuupäeval, siis 30 päeva pärast nimetatud toimingut kuupäeva;
- c) võlausaldajal on õigus saada hilinenud maksmise eest intressi, kuivõrd:
 - i) ta on täitnud oma lepingulised ja juriidilised kohustused ja
 - ii) ta ei ole saanud makstavat summat õigel ajal, välja arvatud juhul, kui viivituse eest ei vastuta võlgnik;
- d) hilinenud maksmise intressimäär ("seadusjärgne intressimäär"), mille võlgnik peab tasuma, on Euroopa Keskpangas enne kõnealuse poolaasta esimest kalendripäeva toimunud hilisemate põhiliste refinantseerimistoimingute puhul kohaldatud intressimäär ("viiteintress") ja vähemalt seitsme protsendipunkti ("marginaal") summa, kui lepingus ei ole sätestatud teisiti. Liikmesriigi puhul, kes ei osale majandus- ja rahaliidu kolmandas etapis, on eespool nimetatud viiteintressimäär asjaomase riigi keskpanga poolt määratud samaväärne intressimäär. Mõlemal juhul kohaldatakse kõnealuse poolaasta esimesel kalendripäeval kehtinud viiteintressi järgmise kuue kuu jooksul;

e) võlausaldajal on õigus nõuda võlgnikult kõigi tolle hilinenud maksimisega kaasnenud sissenõudmiskulude mõistlikku hüvitamist, välja arvatud juhul, kui hilinemise eest ei vastuta võlgnik. Selliste sissenõudmiskulude puhul peetakse seoses kõnealuse võlaga kinni läbipaistvuse ja proportsionaalsuse põhimõtetest. Eespool osutatud põhimõtetest kinni pidades võivad liikmesriigid määrata kindlaks erineva tasemega võlgade sissenõudmiskulude maksimaalsed summad.

2. Teatavate siseriiklike õigusaktides määratletud lepingukategooriate puhul võivad liikmesriigid sätestada tähtaja, mille möödumisel tuleb intressi maksta maksimaalselt 60 päeva eest, tingimusel et nad kas takistavad lepinguosalisi seda tähtaega ületamast või määratlevad kohustusliku intressimäära, mis on seadusejärgsest intressimäärast märkimisväärselt kõrgem.

3. Liikmesriigid sätestavad, et kui kokkulepe maksekuupäeva või hilinenud maksmise kohta ei ole kooskõlas lõike 1 punktide b–d ja lõike 2 sätetega, siis see kas ei ole jõustatav või annab see alust kahjuhüvituse nõudmiseks, kui kõiki juhtumi asjaolusid, kaasa arvatud head kaubandustava ja kaupade laadi arvestades on see võlausaldaja suhtes äärmiselt ebaõiglane. Otsustamaks, kas kokkulepe on võlausaldaja suhtes äärmiselt ebaõiglane, võetakse muu hulgas arvesse seda, kas võlgnikul on objektiivseid põhjuseid kalduda kõrvale lõike 1 punktide b–d ja lõike 2 sätetest. Kui otsustatakse, et selline kokkulepe on äärmiselt ebaõiglane, kohaldatakse seadusjärgseid tingimusi, kui siseriiklikud kohtud ei määra kindlaks muid tingimusi, mis on õiglasemad.

4. Liikmesriigid tagavad, et võlausaldajate ja konkurentide huvides on olemas piisavad ja tulemuslikud vahendid vältimaks lõikes 3 osutatud äärmiselt ebaõiglaste tingimuste jätkuvat kasutamist.

5. Lõikes 4 osutatud vahendite hulka kuuluvad sätted, mille kohaselt organisatsioonid, mida on ametlikult tunnustatud väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete esindajatena või kellel on õigustatud huvi selliste ettevõtete suhtes, võivad siseriiklike õigusaktide kohaselt pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole eeldusel, et üldiseks kasutamiseks koostatud lepingulised tingimused on lõike 3 tähenduses äärmiselt ebaõiglasemad, et seejärel oleks võimalik rakendada otstarbekaid ja tulemuslikke vahendeid vältimaks selliste tingimuste jätkuvat kasutamist.

Artikkel 4

Omandiõiguse säilitamine

1. Liikmesriigid sätestavad rahvusvahelise eraõigusega määratud kohaldatava siseriikliku seaduse kohaselt, et müüja omandiõigus kauba suhtes säilib kuni kauba eest on täies mahus tasutud, kui omandiõiguse säilitamise klausel on ostja ja müüja vahel enne kauba tarnimist selgelt kokku lepitud.

2. Liikmesriigid võivad võtta vastu sätteid, mis käsitlevad võlgniku poolt juba sooritatud sissemakseid.

Artikkel 5

Vaidlustamata nõuete sissenõudmismenetlus

1. Liikmesriigid tagavad, et täitmisele pööratava omandiõiguse võib saada, olenemata võla suurusest, tavaliselt 90 kalendripäeva jooksul alates võlausaldaja hagi esitamisest või kohtu või muu pädeva asutuse poole pöördumisest eeldusel, et võlga ega menetluse asjaolusid ei ole vaidlustatud. Seda kohustust täidavad liikmesriigid kooskõlas asjaomaste siseriiklike õigusnormidega.

2. Asjaomaste siseriiklike õigusnormidega kohaldatakse kõigi Euroopa Ühenduses tegutsevate võlausaldajate suhtes samu tingimusi.

3. Lõikes 1 osutatud 90 kalendripäeva pikkune ajavahemik ei hõlma järgmist:

- a) dokumentide kättetoimetamise aeg;
- b) võlausaldaja põhjustatud viivitused, näiteks taotluste parandamisele kulunud aeg.

4. Käesolev artikkel ei piira kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmist tsiviil- ja kaubandusajades käsitleva konventsiooni sätete kohaldamist. ⁽¹⁾

Artikkel 6

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid enne 8. augustit 2002. Liikmesriigid teatavad neist viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendes meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid võivad säilitada või kehtestada sätteid, mis on võlausaldajale soodsamad kui käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud sätted.

3. Käesoleva direktiivi ülevõtmisel võivad liikmesriigid jätta selle kohaldamisalast välja järgmise:

- a) võlad, mille suhtes rakendatakse võlgniku vastu algatatud maksejõuetusmenetlust;
- b) lepingud, mis on sõlmitud enne 8. augustit 2002, ja
- c) intressinõuded, mille summa on väiksem kui 5 eurot.

4. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

5. Komisjon vaatab kaks aastat pärast 8. augustit 2002 läbi muu hulgas seadusjärgse intressimäära, lepingujärgsed maksetähtajad ja hilinevad maksused, et hinnata direktiivi mõju äritehingutele ja õigusnormide tegelikku toimimist. Kõnealuse läbivaatamise ja teiste läbivaatamiste tulemused edastatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule vajaduse korral koos ettepanekutega käesoleva direktiivi parandamiseks.

Artikkel 7

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub Euroopa Ühenduste Teatajas avaldamise päeval.

Artikkel 8

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Luxembourg, 29. juuni 2000

Euroopa Parlamendi nimel

president

N. FONTAINE

Nõukogu nimel

eesistuja

M. MARQUES DA COSTA

⁽¹⁾ Koondversioon esitatud EÜT C 27, 26.1.1998, lk 3.